

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради
Інституту обдарованої дитини
НАПН України
від 31 серпня 2021 року
протокол № 7

Голова вченої ради

М. С. Гальченко

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В ІНСТИТУТІ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ**

**Київ
2021**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію освітнього процесу (далі – Положення) в Інституті обдарованої дитини НАПН України (далі – Інститут) є основним нормативним документом, що регулює організацію і здійснення освітнього процесу з підготовки докторів філософії.

1.2. Освітня діяльність при підготовці здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні – доктор філософії в Інституті ґрунтується на концептуальних засадах Конституції України, законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості освіти, а також Статуту Інституту.

Розділ II. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

У Положенні використовуються терміни, визначені в Законі України «Про вищу освіту», Довіднику користувача ЄКТС, Національному освітньому глосарії: вища освіта та інших нормативних документах:

академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами;

академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених Законом України «Про вищу освіту»;

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворенню опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти;

аспірант– вчений, який проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження у рамках підготовки в аспірантурі у вищому навчальному закладі/науковій установі для здобуття ступеня доктора філософії;

визнання кредитів– процес, за допомогою якого заклад вищої освіти/наукова установа засвідчує (підтверджує), що результати навчання, отримані та оцінені в іншому закладі, та відповідні їм кредити задовольняють (деякі або всі) вимоги окремої освітньої програми, її компонента (модуля) або кваліфікації в цьому заклад вищої освіти/науковій установі;

вища освіта– сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі /науковій установі у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти;

галузь знань– гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей;

група забезпечення спеціальності– група науково-педагогічних та наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітньої програми за спеціальністю на певному рівні вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами.

дистанційне (електронне) навчання– навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, що забезпечують інтерактивну взаємодію науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти на різних етапах освітнього процесу та самостійну роботу з матеріалами електронних ресурсів;

дистанційна форма здобуття освіти– це індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій;

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання,

підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС;

заочна форма здобуття вищої освіти– це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти шляхом поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними, тривалість періоду між навчальними заняттями та контрольними заходами не може бути меншою, ніж один місяць;

здобувачі вищої освіти– особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

інформальна освіта (самоосвіта)– освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям;

інформаційний пакет– один з ключових елементів ЄКТС, що вміщує дані про заклад вищої освіти, каталог курсів, іншу інформацію для абітурієнтів, здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, науковців та інших зацікавлених осіб;

кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

компетентність– здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей;

кредит ЄКТС– одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Певна кількість кредитів ЄКТС призначається всім компонентам освітньої програми та програмі в цілому. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;

ліцензування– процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;

науковий відділ– базовий структурний підрозділ Інституту, основним завданням якого є провадження наукової, науково-технічної або науково-організаційної діяльності відповідно до Статуту Інституту;

науково-організаційна діяльність– діяльність, спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності;

неформальна освіта– освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій;

освітній процес– система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей. Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у заклад вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості;

освітня діяльність– діяльність закладів вищої освіти (наукових установ), спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу;

освітня (освітньо-наукова) програма– єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації;

особа з особливими освітніми потребами– особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;

очна (денна, вечірня) форма здобуття вищої освіти– це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення

навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року;

результати навчання– знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів (у т. ч. за неформальною та інформальною освітою);

спеціалізація– складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти;

спеціальність– гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників;

стандарт вищої освіти– це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

2) вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результатів їх навчання;

3) перелік обов'язкових компетентностей випускника;

4) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;

5) форми атестації здобувачів вищої освіти;

6) вимоги до створення освітніх програм підготовки за галуззю знань, двома галузями знань або групою спеціальностей (у стандартах рівня молодшого бакалавра), міждисциплінарних освітньо-наукових програм (у стандартах магістра та доктора філософії);

7) вимоги професійних стандартів (за їх наявності);

студентоцентроване навчання– підхід до організації освітнього процесу, що передбачає:

заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;

створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу;

якість вищої освіти– відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Розділ III. УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Категорії учасників освітнього процесу:

- наукові працівники Інституту;
- науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, які залучаються до освітнього процесу;
- здобувачі вищої освіти, які навчаються в Інституті;
- фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу;
- інші працівники Інституту;
- роботодавці.

2. Наукові працівники:

науковий працівник – учений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) професійно провадить наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством;

робочий час наукового працівника включає час виконання ним наукової, науково-педагогічної, науково-організаційної (методичне, організаційне забезпечення, координацію наукової, науково-педагогічної діяльності) діяльності та інших трудових обов'язків, що можуть здійснюватися у дистанційному режимі праці.

3. Здобувачі вищої освіти.

Здобувачами вищої освіти в Інституті є аспіранти.

Аспірант – особа, зарахована до Інституту для здобуття ступеня доктора філософії.

Розділ IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу включає:

- профіль освітньої програми;
- навчальний план;
- робочий навчальний план;
- індивідуальні навчальні плани;
- опис навчальних дисциплін.

Профіль освітньої програми включає мету та характеристику освітньо-наукової програми, програмні компетентності та результати навчання, стиль і методи викладання і навчання, подальше працевлаштування.

Навчальний план визначає перелік навчальних дисциплін та їх обсяг у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення навчальних дисциплін, види навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Перелік навчальних дисциплін за навчальним планом складається з двох частин – програмних і вибіркового навчальних дисциплін. Навчальний план затверджується Вченою радою Інституту.

Робочий навчальний план складається на наступний навчальний рік на підставі навчального плану з урахуванням пропозицій аспірантів щодо вивчення вибіркового навчальних дисциплін та затверджується директором Інституту. Робочі навчальні плани складаються до 1 вересня поточного року.

Опис навчальної дисципліни складається з визначення місця і значення (програмна або вибіркового) навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньої програми, з опису модулів, де зазначено перелік

запланованих результати навчання, тематика за видами навчальних занять, форми та засоби проміжного і підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, рекомендовані джерела. Опис навчальної дисципліни розробляється відповідно до структури, затвердженої Вченою радою Інституту.

Описи навчальних дисциплін розглядаються та погоджуються проєктною групою із залученням наукових відділів Інституту та затверджуються Вченою радою Інституту.

Усі змістовні складові навчальної дисципліни (лекції-презентації, тести тощо) є обов'язковою частиною електронного навчального курсу (далі – ЕНК), який розміщується в електронному середовищі Інституту і має бути доступним здобувачам вищої освіти.

Розділ V. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Права наукових працівників Інституту.

Наукові працівники Інституту мають право:

- на академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства та людства загалом;
- на академічну мобільність для провадження професійної діяльності;
- на захист професійної честі та гідності;
- брати участь в управлінні Інститутом, у тому числі обирати та бути обраним до вищого органу громадського самоврядування, Вченої ради Інституту;
- обирати методи та засоби навчання, що забезпечують високу якість освітнього процесу;
- на забезпечення створення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, організацію відпочинку та побуту, встановлених законодавством, нормативними актами Інституту, умовами індивідуального трудового договору та колективного договору;
- безоплатно користуватися бібліотечними, інформаційними ресурсами Інституту;
- на захист права інтелектуальної власності;
- наукові працівники Інституту мають також інші права, передбачені законодавством і статутом Інституту.

2. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти, які навчаються в Інституті.

Здобувачі ступеня доктора філософії, які навчаються в Інституті, мають право на:

- вибір форми навчання під час вступу до Інституту;
- безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;
- трудову діяльність у поза навчальний час;
- безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою базами Інституту в межах опанування освітньої програми;
- безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);
- забезпечення гуртожитком на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
- участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу;
- участь у громадських об'єднаннях;
- участь у діяльності органів громадського самоврядування, Вченої ради, Ради молодих вчених Інституту;
- вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти;
- академічну мобільність, у тому числі міжнародну;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
- академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання відповідно до законодавства;
- участь у формуванні індивідуального навчального плану;
- моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідницькій і громадській роботі;

- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;
- безоплатне проходження практики в установах, закладах та організаціях;
- канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік;
- оскарження дій органів управління Інституту та їх посадових осіб і наукових працівників;
- особи, які навчаються в Інституті за кошти держави, мають право на отримання стипендій у встановленому законодавством порядку;
- спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури Інституту відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я.

Здобувачі ступеня доктора філософії, які навчаються в Інституті, зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- виконувати вимоги освітньої-наукової програми;
- виконувати вимоги навчального плану в терміни, визначені графіком організації освітнього процесу;
- відвідувати заняття відповідно до навчального плану та розкладу занять;
- своєчасно інформувати відповідальних за діяльність аспірантури у випадках неможливості через поважні причини відвідувати заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки, контрольні роботи та ін.;
- дбайливо та охайно ставитись до майна Інституту (приміщень, меблів, обладнання, інвентарю, навчальних посібників, книжок, приладів та ін.), а в разі надання матеріальних збитків їх відшкодування;
- дбати про імідж та авторитет Інституту, не допускати протиправних та аморальних вчинків, бути дисциплінованим.

За невиконання обов'язків і порушення Правил внутрішнього розпорядку Інституту вчена рада може накладати дисциплінарне стягнення на аспіранта.

Розділ VI. РІВНІ ТА СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Рівні вищої освіти.

Підготовка фахівців з вищою освітою в Інституті здійснюється за відповідною освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні. Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Науковий рівень вищої освіти передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення.

2. Ступені вищої освіти.

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії в Інституті становить 40 кредитів ЄКТС.

Розділ VII. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Організація освітнього процесу в Інституті здійснюється на принципах відкритості, науковості, безперервності, інноваційності, гуманізму, демократизму, наступності та автономії.

2. Інститут має право:

- самостійно визначати форми навчання та форми організації освітнього процесу;
- самостійно розробляти та запроваджувати власні освітньо-наукові програми,
- провадити на підставі відповідних договорів спільну діяльність з навчальними закладами, науковими установами та іншими юридичними особами;
- встановлювати власні форми морального та матеріального заохочення учасників освітнього процесу.

3. Мовою викладання в Інституті є державна мова – українська. Також здійснюється викладання навчальних дисциплін/модулів англійською мовою, що формує іншомовну компетентність і створює умови для міжнародної академічної мобільності, забезпечуючи при цьому знання аспірантами відповідної дисципліни/модулю державною мовою.

4. Здобуття освіти в Інституті здійснюється за такими формами: очна (денна), заочна, дистанційна. Форми здобуття освіти можуть поєднуватися: денно-дистанційна, заочно-дистанційна. Форму навчання можна змінити по завершенню семестру, як правило під час канікул. За потреби групи аспірантів з різною формою навчання можна об'єднувати.

5. Підготовка осіб в аспірантурі Інституту здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).

Відносини між аспірантом та Інститутом регулюються укладанням договору.

6. Форми організації освітнього процесу.

Освітній процес в Інституті здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- практична підготовка;
- контрольні заходи.

6.1. Види навчальних занять.

Основними видами навчальних занять в Інституті є:

– лекція (логічно завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад навчального, наукового матеріалу. Презентації є обов'язковою складовою ЕНК, який розміщується в електронному навчальному середовищі Інституту і має бути доступний аспірантам);

– семінар (вивчення попередньо визначених тем шляхом реалізації різних видів навчальної діяльності аспірантів);

– практичне заняття (детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та їх практичного застосування шляхом реалізації різних видів навчальної діяльності аспірантів);

– індивідуальна консультація (проводиться з метою отримання аспірантом відповідей на окремі теоретичні чи практичні питання, для пояснення певних теоретичних положень чи аспектів та їх практичного застосування. Можливе проведення консультацій в дистанційному форматі (в тому числі в он-лайн режимі).

6.2. Самостійна робота.

Самостійна робота – є основним засобом засвоєння аспірантом навчального матеріалу без участі науково-педагогічного працівника в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі освітньої програми. Навчальний час, відведений для самостійної роботи аспіранта, визначається навчальним планом. Зміст самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни визначається навчальною програмою дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння аспірантом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять. Навчальні дисципліни вивчаються з використанням дистанційних технологій. На початку вивчення навчальної дисципліни науково-педагогічний працівник повинен ознайомити аспірантів з її описом, який відображає результати навчання, структуру освітнього процесу, форми освітньої діяльності, види навчальних занять у поєднанні з графіком освітнього процесу із зазначенням кількості балів за кожний вид навчальної діяльності.

6.3. Практична підготовка. Практична підготовка аспірантів є обов'язковим компонентом освітнього процесу і має на меті набуття аспірантом фахових компетентностей відповідно до освітньо-наукової програми.

Практична підготовка аспірантів регламентується Наскрізною програмою практики для здобувачів наукового ступеня доктора філософії в Інституті обдарованої дитини НАПН України та робочими програмами дослідницької та педагогічної практики.

6.4. Контрольні заходи.

Оцінювання досягнень програмних результатів навчання здійснюється через реалізацію проміжного та підсумкового контролю.

Проміжний контроль здійснюється по закінченню кожного змістового модуля впродовж семестру. Критерії проміжного оцінювання навчальних досягнень здобувачів при вивченні навчальних дисциплін, розподілення балів за темами висвітлюються в робочій навчальній програмі.

Підсумковий контроль проводиться у формах екзамену або заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується за відповідними складовими. За результатами проміжного контролю за всіма модулями навчальної дисципліни аспірант може набрати до 60 балів, а під час складання підсумкового контролю (екзамену/заліку) – до 40 балів.

Результати навчання аспірантів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою (Додаток).

Виконання аспірантом всіх видів навчальної діяльності, що зазначені в навчальній програмі є обов'язковим. Результати проміжного та підсумкового контролю та загальна підсумкова оцінка аспірантів вносяться до відомості обліку успішності.

До складання екзамену допускаються аспіранти, які виконали усі види навчальної діяльності, передбачені навчальним планом та навчальною програмою відповідної навчальної дисципліни. Аспіранти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

З навчальних дисциплін, формою підсумкового контролю яких є залік, підсумкова оцінка виставляється, як правило, за результатами проміжного контролю.

У разі невиконання певних обов'язкових видів навчальної діяльності з об'єктивних причин (хвороба, сімейні обставини, відрядження тощо), аспіранти мають право виконати їх і прозвітувати за один тиждень до екзаменаційної сесії.

Час та порядок виконання і звітування визначає науково-педагогічний працівник.

7. Процедура вирішення конфліктних ситуацій під час проміжного та підсумкового контролю.

Якщо аспірант вважає, що під час заліку / екзамену науково-педагогічний працівник оцінив відповідь неправильно і це спричинило заниження оцінки, то у день оголошення оцінки здобувач може подати апеляцію на ім'я директора Інституту до науково-організаційного відділу. У такому випадку за розпорядженням директора створюється комісія у складі: екзаменатора, який приймав залік/екзамен, іншого науково-педагогічного працівника відповідного профілю, гаранта програми та завідувача науково-організаційного відділу.

Розгляд апеляції проводиться з метою визначення об'єктивності виставленої оцінки.

Головне завдання апеляційної процедури – подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні результатів навчання аспірантів, уникнення непорозумінь і спірних ситуацій, створення найсприятливіших умов для розвитку та реального забезпечення законних прав та інтересів аспірантів. Якщо залік/екзамен був письмовий, то розглядається лише письмова робота. Додаткове опитування аспіранта не проводиться. Засідання апеляційної комісії проводиться в кінці екзаменаційної сесії. Підсумкова оцінка, виставлена комісією, є остаточною та апеляції не підлягає.

8. Порядок ліквідації академічної заборгованості.

Академічна заборгованість з певної навчальної дисципліни виникає у разі одержання аспірантом незадовільної оцінки за результатами підсумкового контролю. Аспіранти, які одержали під час атестаційного тижня незадовільні оцінки мають право ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру.

Перескладання екзамену допускається не більше одного разу з кожної навчальної дисципліни – комісії. Якщо аспірант під час складання екзамену комісії отримав незадовільну оцінку, то він відраховується з Інституту.

9. Правила визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної та інформальної освіти.

Визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти, здійснюється для навчальних дисциплін, які починають викладатися з другого семестру. При цьому визнання результатів

проводиться у семестрі, який передує семестру, у якому згідно з навчальним планом конкретної освітньої програми передбачено вивчення компонента, що пере зараховується. Здійснюється визнання результатів навчання, які здобуті у неформальній/інформальній освіті під час навчання на освітньо-науковій програмі відповідного рівня вищої освіти. Інститут може визнати результати навчання, здобуті у процесі неформальної/ інформальної освіти в обсязі не більше 10 % від загального обсягу освітнього компонента за освітньо-науковою програмою. Визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти передбачає такі обов'язкові етапи:

9.1. Аспірант звертається із заявою до директора Інституту з проханням про визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти. До заяви додаються документи, що підтверджують отримання результатів навчання (сертифікати, свідоцтва, академічні довідки тощо) за неформальною освітою.

9.2. Наказом директора створюється комісія, яка визначає можливість визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти. До складу комісії входить заступник директора з наукової роботи, завідувач випускового відділу, гарант освітньо-наукової програми, на якій навчається здобувач, наукові працівники, які викладають відповідну дисципліну/модуль, що пропонується до перезарахування на основі визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти.

9.3. Процедура визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти. Для визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної освіти комісія розглядає надані аспірантом документи, проводить співбесіду, визначає можливість визнання результатів навчання та перезарахування відповідної дисципліни/модуля. Для визнання результатів навчання, здобутих у процесі інформальної освіти комісія проводить атестацію. Аспіранта ознайомлюють з робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни і переліком питань, які виносяться на атестацію, повідомляють про методи і засоби діагностики результатів навчання, критерії оцінювання та правила оскарження результатів оцінювання. Для підготовки до атестації аспіранту дається 10 робочих днів. Атестація проводиться у формі екзамену. Оцінювання результатів навчання здійснюється на основі унормованої Інститутом шкали і критеріїв оцінювання (Додаток). Підсумки засідання комісії оформлюються

протоколом, у якому міститься висновок про визнання результатів навчання та зарахування / не зарахування відповідної навчальної дисципліни/модулю.

9.4. У випадку визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти, на підставі протоколу комісії наказом директора Інституту затверджується рішення щодо перезарахування навчальної дисципліни/модулю.

9.5. При негативному висновку комісії щодо визнання результатів аспірант має право оскаржити його, подавши апеляцію директору, який наказом створює апеляційну комісію у складі заступника директора з наукової роботи, наукових працівників, які не входили до комісії. Апеляційна комісія за результатами розгляду скарги приймає обґрунтоване рішення про повне або часткове задоволення скарги чи залишення поданої скарги без задоволення.

10. Процедура вирішення конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією під час реалізації освітнього процесу в Інституті. Будь-які прояви дискримінації, сексуальних домагань та /або корупції є неприпустимими в Інституті. Учасник освітнього процесу у випадку сексуального домагання, дискримінації та/або корупції може звернутися на ім'я директора Інституту, в тому числі анонімно із застосуванням засобів електронної комунікації. Після отримання скарги про сексуальне домагання, дискримінацію та/або корупцію наказом директора створюється комісія для розгляду інциденту, склад якої формується залежно від конкретної ситуації. За потреби комісія залучає до свого складу інших експертів (уповноваженого представника трудового колективу, представника Ради молодих вчених, психолога, юриста тощо) і приймає рішення протягом десяти робочих днів з моменту її створення. Комісія на основі отриманої інформації приймає відповідні рішення, готує пропозиції директору Інституту та, за потреби, сприяє наданню матеріалів до правоохоронних органів.

11. Звітування аспірантів. Звітування аспірантів щодо виконання індивідуальних планів (за освітньою та науковою компонентами) здійснюється на засіданнях наукових відділів, звіти аспірантів затверджуються рішеннями Вченої ради Інституту.

12. Атестація аспірантів. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється разовою спеціалізованою вченою радою за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та на підставі публічного захисту наукових

досягнень у формі дисертації. Разова спеціалізована вчена рада утворюється установою НАПН України, яка має акредитовану освітньо-наукову програму третього рівня вищої освіти з відповідної спеціальності (спеціальностей для міждисциплінарних робіт).

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників), а також одним з наукових підрозділів установи (відділом, лабораторією), що підтверджується витягом з протоколу засідання цього підрозділу.

Рішення про готовність дисертації аспіранта до захисту приймається розширеним засіданням відділу, лабораторії, кафедри чи іншого підрозділу установи НАПН України після обговорення (передзахисту) наукових досягнень аспіранта. Рішення про готовність дисертації до захисту ухвалюється відкритим голосуванням.

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Розділ VIII. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ АСПІРАНТІВ

Академічна мобільність передбачає навчання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень аспірантами протягом певного періоду в іншій науковій установі/закладі вищої освіти (міжнародна – закордоном, внутрішня – в Україні), з можливістю трансферу та визнання кредитів ЄКТС, враховуючи заплановані за освітньою програмою результати навчання.

Перезарахування (трансфер) кредитів може здійснюватися в порядку перезарахування кредитів, які були отримані аспірантами під час навчання в інших закладах вищої освіти / наукових установах. Переважним способом здійснення академічної мобільності аспірантів є направлення їх до наукових установ/ закладі вищої освіти для:

- навчання на основі двосторонніх або багатосторонніх угод між науковими установами/ закладами вищої освіти-партнерами за програмами академічної мобільності;

- мовне стажування;

- наукове стажування.

Умови навчання і перебування аспірантів-учасників академічної мобільності та інші питання визначаються двосторонніми або

багатосторонніми угодами між Інститутом і науковими установами/закладами вищої освіти – партнерами.

Академічна мобільність аспірантів в межах Інституту забезпечується можливістю:

- формування індивідуального навчального плану, узгодженого між Інститутом і партнером, де визначаються програмні/вибіркові навчальні дисципліни/модулі в межах освітньої програми, які має опанувати аспірант під час академічної мобільності;

- формування індивідуального плану / програми стажування.

Академічна мобільність, визнання результатів навчання та перезарахування відповідних кредитів ЄКТС, отриманих в межах академічної мобільності, регулюється Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність в Інституті обдарованої дитини НАПН України, затвердженого рішенням Вченої ради Інституту.

Розділ ІХ. ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Навчальний план – нормативний документ, який складається на підставі освітньо-наукової програми і містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (40 кредитів ЄКТС), послідовність їх вивчення, обсяг і форми проведення навчальних занять, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

2. План навчального процесу включає обов'язкові навчальні дисципліни і дисципліни вільного вибору аспіранта.

3. До обов'язкових навчальних дисциплін відносяться дисципліни циклу загальної підготовки (які забезпечують мовні, загальнонаукові компетентності та які забезпечують універсальні навички дослідника), професійної підготовки (дисципліни з набуття глибинних знань зі спеціальності), практичної підготовки (педагогічна і дослідницька практика).

4. Блок обов'язкових навчальних дисциплін містить інформацію про навчальні дисципліни з вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами, дані про кількість і форми семестрового контролю, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час, час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

5. Обсяг дисциплін за вибором аспіранта повинен становити не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником та завідувачем випускового відділу (керівником освітньої-наукової програми).

6. Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану зберігається у науково-організаційному відділі, копія у випусковому відділі.

7. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який затверджує заступник директора з наукової роботи Інституту. Робочий навчальний план складається на підставі навчального плану на наступний навчальний рік з урахуванням пропозицій аспірантів щодо вибіркового навчальних дисциплін. Робочі навчальні плани складаються та уточнюються до 1 вересня поточного року.

8. Освітньо-наукова програма та навчальний план є основою для формування аспірантом індивідуального плану, що складається з освітньої та наукової складових, який погоджується з науковим керівником, обговорюється у відповідному структурному підрозділі та затверджуються вченою радою протягом двох місяців з дня зарахування до аспірантури. Наукова складова є невід'ємною частиною освітньо-наукової програми. Вона передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

9. Індивідуальний план є робочим документом та містить перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. Вибіркові дисципліни обираються аспірантом з альтернативного списку предметів до 1 вересня (включно) навчального року, що передує навчальному року, у якому розпочинається вивчення вибіркового дисциплін, за відповідною заявою, яка подається до науково-організаційного відділу. Ці дисципліни включаються до робочого навчального плану підготовки здобувачів ступеня доктора філософії залежно від вибору аспірантів.

Індивідуальний план є обов'язковим до виконання і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

10. Реалізація вибору аспірантами навчальних дисциплін.

Для ознайомлення аспірантів із переліком і процедурою вибору навчальних дисциплін науково-організаційний відділ спільно з гарантом освітньо-наукової програми та залученими науковими відділами забезпечують:

- інформування аспірантів про порядок і процедуру вибору навчальних дисциплін із переліку, що визначений у навчальному плані;
- ознайомлення з силабусами вибіркових навчальних дисциплін;
- консультування щодо вибору відповідних навчальних дисциплін.

11. Індивідуальний план складається на кожний навчальний рік, план на поточний рік та звіт про виконання плану за минулий рік обговорюється на засіданні відділу, до якого прикріплений аспірант (випускової кафедри), на засіданні вченої ради та затверджується директором Інституту.

Реалізація індивідуального навчального плану аспіранта здійснюється протягом часу, який не перевищує терміну його навчання. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником та затвердженням вченою радою.

12. Планування графіку освітнього процесу та розкладу занять.

Навчальна складова реалізується один день на тиждень. Інші чотири дні протягом тижня аспіранти працюють над темою наукового дослідження.

Розподіл навчального навантаження аспіранта між аудиторною (контактні години) та самостійної роботою складається у співвідношенні 1:2.

13. Навчальний час (контактні години) аспіранта.

Обліковими одиницями навчального часу аспіранта є академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс. Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Служить основою для планування і обліку таких видів занять як лекція, семінар, практичне заняття. Тривалість однієї академічної години становить 45 хвилин. Тривалість одного заняття складає дві академічні години (90 хвилин).

Навчальний день – складова частина навчального часу аспіранта тривалістю не більше 9 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу тривалістю не більше 45 академічних годин.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу аспіранта.

Тривалість навчального семестру в Інституті становить 20 тижнів, з яких, як правило, 20-й тиждень є екзаменаційний. Під час екзаменаційного тижня проводяться екзамени з тих навчальних дисциплін, що були вивчені впродовж поточного семестру.

Аспіранти, які не допущені до складання екзаменів, впродовж екзаменаційного тижня можуть звітуватися щодо виконання завдань проміжного контролю за навчальними дисциплінами, з яких є заборгованість.

Відвідування аспірантами аудиторних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку навчальної роботи. У разі неможливості виконання аспірантом чинного графіку освітнього процесу (у зв'язку із складними сімейними обставинами, підтвердженими документально, стажуванням в установах, організаціях за профілем навчання з перспективою майбутнього працевлаштування, за умови надання відповідних документів тощо), може бути встановлений індивідуальний графік навчання.

Тривалість навчального року складає 52 тижні, з яких тривалість навчання, обов'язкової практичної підготовки, семестрового контролю та виконання індивідуальних завдань складає 40 тижнів, решта не менше 8 тижнів становить сумарна тривалість канікул, 4 тижні на рік відводиться на екзаменаційну сесію, яка також може бути використана для перескладання та повторного вивчення дисциплін тощо.

14. Робочий час науково-педагогічних працівників.

Планування робочого часу науково-педагогічних працівників здійснюється на поточний навчальний рік. Для організації планування навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи науково-педагогічних працівників в Інституті не пізніше, як за два місяці до початку нового навчального року проводиться розрахунок навчального навантаження. Розрахунок обсягу навчальної роботи здійснюється відповідно до норм часу. Для різних видів робіт норми часу встановлені у конкретних цифрах або з максимальним обмеженням. Норми часу розраховуються, виходячи з астрономічної години (60 хвилин), крім таких видів роботи як читання лекцій та проведення практичних і семінарських занять, де академічна година (45 хвилин) обліковується як астрономічна година.

Обсяг навчальної роботи науково-педагогічних працівників, виражений в облікових годинах, складає їх навчальне навантаження. Облік навчальної роботи науково-педагогічних працівників здійснюється за фактичними затратами часу.

Обсяг навчального навантаження визначається кількістю часу необхідного для проведення всіх видів навчальної роботи. Він розраховується на підставі та з урахуванням робочих навчальних планів і робочих навчальних програм; кількості аспірантів.

Планова кількість годин навчальної роботи на новий навчальний рік визначається у травні місяці поточного навчального року. Уточнення показників проводиться за результатами вступної компанії.

Оцінювання ІНДЗ, тестовий контроль успішності аспірантів

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тематичне тестування і виконання ІНДЗ			Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	залік/екзамен	100
20 (10+10)	20 (10+10)	20 (10+10)	40	

T1, T2, T3 – теми; в дужках вказано варіант, коли в межах теми виконувалось ІНДЗ (перше число – максимальна оцінка за ІНДЗ, друге число – максимальна оцінка тестового опитування);

Оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни